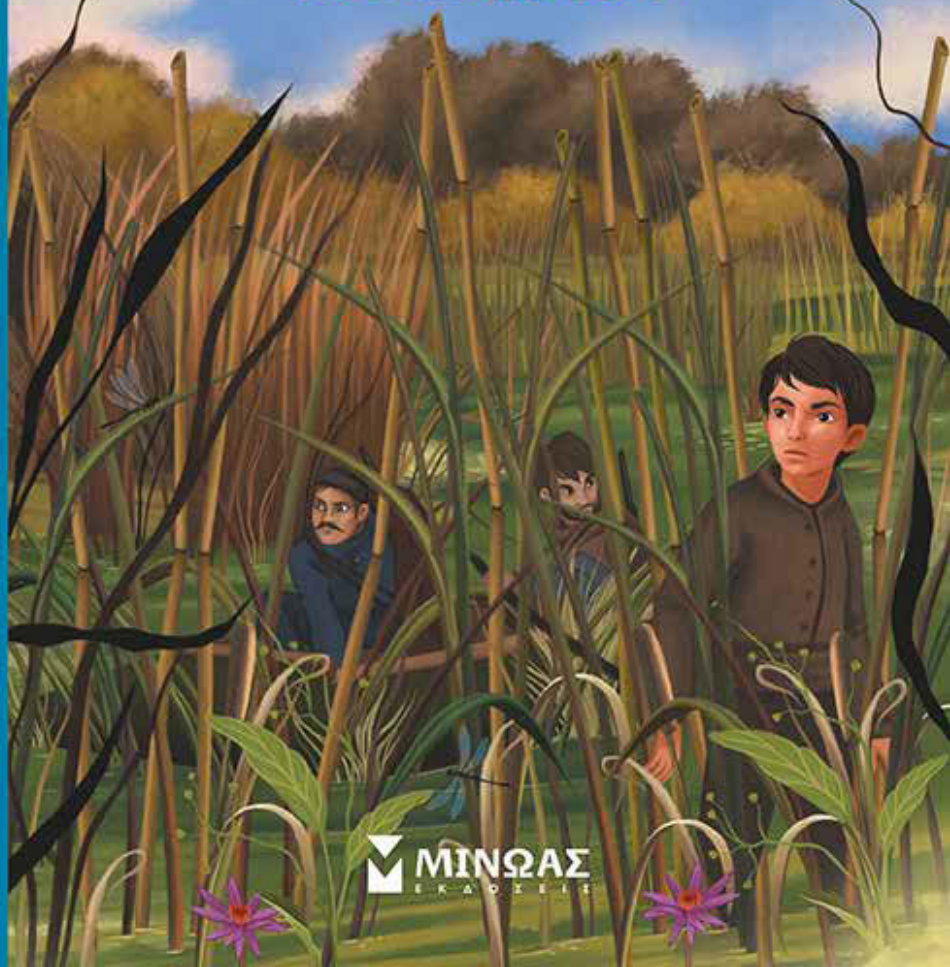

ΓΑΛΑΖΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΗΝΕΛΟΠΗ Σ. ΔΕΛΤΑ

Στα μυστικά του Βάλτου

 ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ο κάμπος του Ρουμλουκιού

Ο ήλιος, χαμηλώνοντας, ρόδιζε τις χιονισμένες κορυφές του Ολύμπου, χρύσιζε τους νερόλακκους που είχε αφήσει εδώ κι εκεί η χθεσινή βροχή στο λασπωμένο κάμπο, που απλώνονταν ως πέρα, σταχτής, άχαρος, έρημος.

Πηδώντας από το ένα πόδι στο άλλο, σηκώνοντας κάθε φορά από ένα σβόλο λάσπη στο κάθε του τσαρούχι, γοργά προχωρούσε ένα νέο αγόρι, μόνο ζωντανό πλάσμα στην πλατιά αυτή ερημιά, άφοβα, αμέριμνα, περιφρονώντας τον κάματο* του δρόμου, μέσα στο μαλακό λασπιασμένο χώμα.

Κάπου κάπου σήκωνε το κεφάλι, και κάτω από το γουνίσιο του καλπάκι* έριχνε μια διαπεραστική ματιά ολόγυρα. Και πάλι χαμήλωνε το μέτωπο, ξανάπιανε το γλοιώδη του δρόμο.

Μα έξαφνα στάθηκε.

Λίγο παραπέρα, πλάι σ' ένα τσουρουφλισμένο από τον άνεμο θάμνο, ένα κεφάλι παιδιού ξεκοβόταν στη σταχτεράδα του

κάμπου. Ήταν ξεσκούφωτο, ισχνό, και τα μεγάλα αμυγδαλωτά του μάτια ξεχώριζαν κατάμαυρα στο χλωμό του πρόσωπο.

– Γιωβάν!... Το ήξερα πως θα σε βρω κάπου εδώ! είπε βουλγάρικα ο μεγάλος· μα τι περιμένεις;

Ο μικρός δεν αποκρίθηκε. Σιωπηλά, με κάτι σαν σεβασμό σε όλο του το μουτράκι, κοίταζε το μεγαλύτερό του.

– Γιατί δεν απαντάς; ρώτησε πάλι ο μεγάλος. Τι κάνεις εδώ; Έχεις δουλειά;

Ο μικρός αργοκούνησε αρνητικά το κεφάλι. Ήταν ως επτά οκτώ χρόνων, αδύνατο κακοθρεμμένο παιδί, φτωχοντυμένο και ξυπόλυτο. Τα μαλλιά του αχτένιστα και πυκνά, έπεφταν στο μέτωπό του, σκίαζαν ακόμα περισσότερο τα σκιερά του μάτια.

– Δεν έχεις δουλειά; Άκου δω, εγώ έχω να σου δώσω μια δουλειά. Θα μου την κάνεις;

Ο Γιωβάν πάλι δεν αποκρίθηκε.

Ο άλλος άνοιξε το ρούχο του και τράβηξε από τον κόρφο του μια μακρόστενη σακούλα.

– Κοίτα δω!... Θες ψωμί; Θες τυρί; Έλα! Θα φας καλά!... είπε γελαστά.

Τα πεινασμένα μάτια του Γιωβάν πήγαιναν από το ψωμοτύρι στο πρόσωπο του άλλου, και πάλι στο ψωμοτύρι. Μα δεν αποκρινόταν.

– Έλα, θα σου το δώσω όλο το τυρί μου. Έχω και τρία ζαχαράτα, τα θέλεις; έκανε δελεαστικά ο μεγάλος.

Ο Γιωβάν πέταξε μπρος, ακατάδεχτα, το κάτω του χέιλι.

– Δεν το κάνω για τα ζαχαράτα σου, ούτε για το άσπρο σου τυρί! αποκρίθηκε. Το κάνω για σένα, Αποστόλη.

– Γεια σου, Γιωβάν! Το ήξερα πως είσαι χρυσό παιδί, είπε

γελαστά ο Αποστόλης. Μα πάρε και το ψωμί και το τυρί. Εγώ έφαγα, δεν πεινώ. Να, πάρε και τα ζαχαράτα. Μα άκουσε: Έχεις κουράγιο να πας ως το Κλειδί;

– Πώς! έκανε ο Γιωβάν. Είναι μισή ώρα από δω, αν τρέξω.

– Μα θα πας απόψε.

– Θα πάω αμέσως!

Ο Αποστόλης τον κοίταξε με οίκτο.

– Μοιάζεις πεινασμένος, του είπε. Γιατί δε σου δίνει να φας ο θεός σου;

Ο Γιωβάν σήκωσε τον ένα ώμο χωρίς ν' αποκριθεί.

– Τι θες από το Κλειδί; ρώτησε.

– Θα πας τρεχάτος εκεί.

Έριξε μια ματιά κατά τη δύση ο Αποστόλης και είπε:

– Δεν το κάνεις σε μισή ώρα· θέλεις ώρα γεμάτη. Μα έχεις καιρό πριν νυχτώσει. Μη σε δείρει όμως ο θεός σου, αν αργήσεις;

Ο Γιωβάν σήκωσε πάλι τον ώμο του.

– Τι θες από το Κλειδί; Ξαναρώτησε.

– Θα πας στον μπαρμπα-Θανάση... Ξέρεις... αυτουνού που έχει το μεγάλο αλέτρι. Και θα του πεις: «Ο Αποστόλης σου μηνά να του ετοιμάσεις στρωματσάδα». Κατάλαβες;

– Κατάλαβα, αποκρίθηκε ο Γιωβάν, κι έκανε να φύγει.

– Άκου δω! του φώναξε ο Αποστόλης. Πες του να σου δώσει καμιά φασολάδα!...

Μα ο Γιωβάν ήταν κιάλας μακριά. Τον ακολούθησε ο Αποστόλης με τα μάτια, ένα τόσο δαπραματάκι που πηδούσε τους νερόλακκους, δαγκάνοντας βούκες* βιαστικές από το ψωμί και το τυρί που κρατούσε σε κάθε χέρι.

«Το κακόμοιρο...» μουρμούρισε ο Αποστόλης ελληνικά. «Το κακόμοιρο το λιμασμένο... το φτωχό...»

Και ξανάφυγε τρεχάτος, πηδώντας και αυτός πάνω από τους νερόλακκους, μέσα στην πηχτή λάσπη, τραβώντας κατά τη θάλασσα.

Αργά κατέβαινε το σούρουπο στον κάμπο. Άνεμος ελαφρύς είχε σηκωθεί και ολόενα πιο γρήγορα έτρεχε ο Αποστόλης κατά τις εκβολές του Αξιού.

«Να έπιανε βαρδάρης*...» μουρμούρισε «να ξέραινε λίγο το βάλτο... Θα ήταν πιο εύκολη η επιστροφή... γι' αυτούς...»

Έριξε μια ματιά στο βούρκο πίσω του, όπου στο μούχρωμα* γυάλιζαν οι νερόλακκοι και τα νερομαζώματα.

«Παλιονοτιάς...» μουρμούρισε. «Δε φελάει και αν φυσήξει...»

Ήταν νύχτα βαθιά σαν έφθασε σε μια καλύβα ψαράδων, όπου έκαιε μια πετρελένια λάμπα μπρος σ' ένα γυάλινο παράθυρο.

Γύρω σε μια φωτιά, αναμμένη στη μέση του πατώματος, πέντε έξι ψαράδες, καθισμένοι ανακούρκουδα*, ζέσταιναν τα χέρια τους στη φλόγα. Δυο γυναίκες, μάνα και κόρη, πηγαινοέρχονταν, έριχναν κρεμμύδια σε μια χύτρα που κρεμόταν από τη στέγη πάνω στη φωτιά, όπου έβραζε μια ορεκτική ψαρόσουπα.

— Καλώς το παιδί μας, είπε η μεγαλύτερη γυναίκα, με την κουλακιώτικη της προφορά που τρώει τα φωνήεντα, και χαμογελώντας στο αγόρι που έφθανε.

Σήκωσαν οι ψαράδες το κεφάλι και τον καλωσόρισαν και αυτοί καλόβουλα.

– Σε περιμέναμ, του είπε ο ένας, ο γεροντότερος, με μακριές άσπρες μουστάκες, που έπεφταν ίσια κάτω και ανακατώνονταν με τα γένια του. Κοντεύν μεσάνυχτα.

– Μην άργησα; ρώτησε ο Αποστόλης. Δεν πρόφθασα να ξεκινήσω νωρίτερα, μπαρμπα-Λάμπρο. Περίμενα τον Δήμο. Μα δε φάνηκε.

– Ο Δημς ξεκίνησε με τς άλλς βάρκς, αποκρίθηκε ο μπαρμπα-Λάμπρος, βαριά προφέροντας το σ και καταπίνοντας κι εκείνος τις συλλαβές του. Έρθ' νρις κι έφυγ με τα πδιγιά μας.

– Έφυγαν μόλις βράδιασε, τάχα πως παν για ψάρια, πρόσθεσε η κόρη του μπαρμπα-Λάμπρου, ρίχνοντας μια φούχτα αλάτι στη χύτρα. Μου είπαν να πας, πως θα τους ανταμώσεις.

Οι ψαράδες είχαν σηκωθεί και φορούσαν τη ζιάκα* και το καλπάκι* τους.

– Παμ! είπε ο γερο-Λάμπρος. Κοίταξ, γναικ, ναν καλή η κακαβιά!

Και όλοι μαζί, αργοί στις κινήσεις τους, με ώμους σκυφτούς, τράβηξαν κατά τη θάλασσα.

Δυο βάρκες, με πλατιές καρένες*, περίμεναν στην ακρογιαλιά.

Μπήκαν μέσα οι ψαράδες και τράβηξαν κατά το πέλαγος.

– Βλεπς τιπτ, Αποστόλ; ρώτησε ο μπαρμπα-Λάμπρος.

Σκυφτός στην πλώρη, ζητώντας με το βλέμμα να τρυπήσει τη μαυρίλα μπροστά του, ο Αποστόλης αποκρίθηκε.

– Τίποτα... Θα πάει χαμένη και τούτη η νύχτα.

– Άλλα ψαράδκ δε βλεπς; ρώτησε ένας από τους άντρες στα κουπιά.

– Κανένα... Μόνος ακούγεται ο Μητρός, εδώ κοντά μας...
μα ούτ' αυτός δε φαίνεται. Σκοτάδι, μαθές...

– Ε, καημέν, κριμς στα μάτια σ, που εχν κι όνομ πως βλεπν
στο σκοτάδ!... κορόδεψε ο μπαρμπα-Λάμπρος.

– Σα δεν έχει τίποτα, πώς να δουν κάτι; αποκρίθηκε ήσυχα ο
Αποστόλης. Ο Δεσπότης θα γελάστηκε.

– Αμ δε γελιέτ ο Δεσπότης! έκανε ο μπαρμπα-Λάμπρος. Τρα-
βάτ μπροστά, πδγιά!...

Και σιωπηλά προχώρησε η βάρκα στο σκοτάδι.

Και πέρασε η ώρα.

– Τα τρία μας ψαράδικα... ψιθύρισε ο Αποστόλης.

– Κατά πού; ρώτησε ο κοντινότερος, σηκώνοντας έξω από
το νερό το κουπί του.

– Κατάπρωρα... και τα τρία... Και, κάνοντας χωνί τα χέρια
του, ο Αποστόλης ρώτησε χαμηλόφωνα: Ρε Δήμο... βρήκατε
ψάρι;

Από το σκοτάδι βγήκε μια φωνή, χαμηλή και αυτή.

– Τιπτ ακόμ....

Και απ' αλλού, μακρύτερα, άλλη φωνή σηκώθηκε:

– Μην 'σαι συ, ρε Λάμπρο;

– Εγώ ειμ, αποκρίθηκε ο ψαράς. Παμ αντάμ απ' δω κι
εμπρός.

Και πάλι βούτηξαν τα κουπιά στο νερό, αργά, σιωπηλά.

Λίγην ώρα πήγαιναν.

Έξαφνα ο Αποστόλης ρίχθηκε πίσω και σήκωσε το πρώτο
κουπί.

– Τσιμουδιά! μουρμούρισε.

Η διαταγή του πέρασε πίσω σαν αστραπή από στόμα σε

στόμα, και σιωπή τέλεια χύθηκε στα νερά. Με το χέρι χωνί πίσω από το αυτί του, τα διαπεραστικά μάτια του καρφωμένα μπροστά του, ακροάζονταν ο Αποστόλης και κοίταζε. Πέρασαν δευτερόλεπτα γεμάτα αγωνία.

Και ξαφνικά, από τη μαυρίλα μπροστά τους, μια αντρίκια φωνή, κόβοντας το μυστήριο της σιωπής, άφοβα ρώτησε:

– Ποιοι είστε εκεί; Είστε ψαράδες Κουλακιώτες;

Τρεις τέσσερις φωνές μεμιάς αποκρίθηκαν:

– Μεις είμαστ! Καλώς ορίστ!...

Ένας ψίθυρος χαρούμενος έτρεξε στη σκοτεινή επιφάνεια του νερού.

– Κουλακιώτικη προφορά! Δικοί μας είναι!...

Οι ψαράδες τώρα βουτούσαν με ορμή τα κουπιά τους, σίμωναν μια βάρκα που ξεπρόβαλε σαν φάντασμα από το σκοτάδι, και χέρια απλώθηκαν από τις δυο μεριές, πιάστηκαν, σφίχθηκαν. Κάννες γυάλισαν στη θαμπή αστροφεγγιά, και φυσίγγια, σειρές σταυρωτές, ξεχώρισαν στα στήθη. Άλλα τέσσερα ψαράδικα σίμωναν την ξένη βάρκα.

– Καλώς ορίστ!

– Καλώς σας βρήκαμε!

– Σας περμένι μερς τωρ...

– Μας καντ μαυρ μάτια...

Η αντρίκια φωνή ξανακούστηκε, άφοβη, προστακτική από την ξένη βάρκα.

– Πόσες είστε βάρκες;

– Πεντ ολς μαζί, αποκρίθηκε ο μπαρμπα-Λάμπρος.

– Πέντε; Μια λοιπόν να μας οδηγήσει στην παραλία, και οι άλλες τέσσερις να παν στο καΐκι.

– Πού ν τ' καϊκ, Καπτάν μ; ρώτησε ο μπαρμπα-Λάμπρος.

– Ως ένα μίλι από δω, ίσια μπροστά σας. Θα ξεφορτώσετε άντρες, όπλα και πολεμοφόδια. Ζητήσετε τον Καπετάνιο του καϊκιού, τον καπετάν Τάσο...

Παραγγελίες χαμηλόφωνες ανταλλάχθηκαν, διατάγματα, εξηγήσεις. Και η ξένη βάρκα, ακολουθώντας από κοντά τον μπαρμπα-Λάμπρο, βγήκε στην ξηρά.

Τρεις άντρες, οπλισμένοι σαν αστακοί, ξεμπαρκάρησαν.

– Κλωσ μς ηρθτ, παλκάρ! είπε πάλι χαρούμενος ο μπαρμπα-Λάμπρος, ξανασφίγγοντας χέρια... Ποιος είν' ο καπτα Νικφόρος¹;

– Εγώ είμαι, είπε ο ένας, ο ψηλότερος, με την άφοβη φωνή που είχε ακουστεί στο σκοτάδι. Κι εδώ, ο καπετάν Κάλας² και ο υπαρχηγός του ο καπετάν Ζήκης³! Θα περιμένουμε δω τις βάρκες;

– Λατ στυν κλυβ μ, να ζστθειτ, να φατ, και θαρθν τ' πραμτ σς!...

– Λέω καλύτερα να περιμένουμε δω τους άντρες μας, πρότεινε ο καπετάν Νικηφόρος στους συντρόφους του.

Συμφώνησαν και οι δύο.

Ένας ναύτης του καϊκιού και δυο άλλοι οπλισμένοι άντρες που περίμεναν μες στην ξένη βάρκα ξεφόρτωσαν λίγα τουφέκια και δυο τρεις βαριές κασούλες και ξαναμπήκαν στη βάρκα να πάνε να ξεφορτώσουν το καϊκι.

1. Νικηφόρος: Ανθυποπλοίαρχος Ιωάννης Δεμέστιχας.

2. Κάλας: Υπολοχαγός Πεζικού Κωνσταντίνος Σάρρος.

3. Ζήκης: Επιλοχίας Πεζικού Χρήστος Καραπάνος.

– Φηστ τα τφεκ σς, πρότεινε ένας ψαράς.

– Το ντουφέκι δεν το 'ποχωρίζεται ο Κρητικός, αποκρίθηκε ένας από τους αρματωμένους άντρες, με χαρακτηριστική κρητική προφορά.

– Κλα κανς, είπε ο μπαρμπα-Λάμπρος. Και πγαιντ ββα, μ' σας παρ μρωδιά κανένς Τουρκς τσαούσς...

Ο ναύτης μπήκε στα κουπιά και η βάρκα χάθηκε πάλι στο σκοτάδι.

Στο μεταξύ, οι τρεις καπεταναίοι ζητούσαν πληροφορίες από τον μπαρμπα-Λάμπρο, χαμηλόφωνα, ενώ δυο ψαράδες έστηναν караουλί μακρύτερα.

– Οδηγούς για τη λίμνη των Γιαννιτσών έχετε; ρώτησε ο καπετάν Κάλας.

– Αμ δν εχμ; έκανε ο μπαρμπα-Λάμπρος, σείοντας το κεφάλι του πλάγια, κατά τον καταφατικό τρόπο των χωρικών της Μακεδονίας. Εχμ δω τον Αποστόλ, κι εχμ και τον Δημ!

– Και αυτός ο μικρός ποιος είναι; ρώτησε ο καπετάν Νικηφόρος με μια κίνηση του χεριού κατά τον Αποστόλη, που τον κοίταζε μαγεμένος.

Μα μεμιάς, ντροπιασμένο, υποχώρησε το αγόρι και χάθηκε στο σκοτάδι.

– Αυτός είν' ο Αποστόλς που σ' λέω.

– Αυτό το παιδί; αναφώνησε ο καπετάν Κάλας.

– Φτο τ' πδι; Δοκίμσ τ και βλεπς, αποκρίθηκε γελώντας ο ψαράς. Είν' ο καλύτερος δγος τουτς τς μριάς του Βρδαρ. Και ξερ' τ' Ρουμλούκ οπς κανένς!

Και χαμηλόφωνα τον κάλεσε:

– Αποστόλ, ελ δω!

Σίμωσε ο Αποστόλης, ντροπαλά, σκύβοντας το κεφάλι από το βάρος της χαράς και της υπερηφάνειας που θ' αποκρινόταν στα ρωτήματα των καπεταναίων.

– Μη φοβάσαι, του είπε με καλοσύνη ο καπετάν Νικηφόρος, και πες μας: Ξέρεις να μας οδηγήσεις στη Λίμνη των Γιαννιτσών;

Στα μυστικά του Βάλτου

Στις αρχές του 20ού αιώνα, κατά τη διάρκεια του Μακεδονικού Αγώνα, δύο παιδιά, ο Αποστόλης και ο Γιωβάν, ριψοκινδυνεύουν τη ζωή τους για να βοηθήσουν τους Μακεδονομάχους να καταλάβουν τη λίμνη των Γιαννιτών, τον Βάλτο, που αποτελούσε ένα από τα πιο στρατηγικά σημεία του πολέμου.

Μέσα από τις περιπέτειες των δύο παιδιών, η Πηνελόπη Σ. Δέλια αποκαλύπτει ηρωικές στιγμές μεγάλων ιστορικών φυσιογνωμιών, όπως του Τέλου Άγρα και του καπετάν Νικηφόρου αλλά και άγνωστες πτυχές του Μακεδονικού Αγώνα.

Ένα από τα καλύτερα μυθιοτήματα της Πηνελόπης Σ. Δέλια για την αυτοθυσία, τον ηρωισμό και την αλληλεγγύη μέσα στις σκληρές συνθήκες ενός πολέμου.

Περιλαμβάνεται παράρτημα με το ιστορικό πλαίσιο του Μακεδονικού Αγώνα και γλωσσάρι δύσκολων λέξεων σύμφωνα με τους σκοπούς που δέτει το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

www.minoas.gr

9 786180 215489
ISBN 978-618-02-1548-9

ΚΩΔ. 16651